

PUT KA PRAVDI

PROBLEMI VREMENSKOG VAŽENJA ZAKONA U PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA PRED SUDOVIMA U BIH

(NE)JEDNAKOST PRED ZAKONOM

Medžđida Kreso *Predsednica Suda BiH*

Entitetski sudovi primjenjuju zakon koji je važio u vreme izvršenja dela i po njemu se može izreći 15 (20) godina zatvora, a Sud BiH sudi po novom KZ BiH, po kojem se počinjocu može izreći kazna dugotrajnog zatvora do 45 godina

Nadležnost za suđenje krivičnih djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom propisana je Krivičnim zakonom BiH koji je stupio na snagu 1. marta 2003. godine, a kako Sud BiH primjenjuje ovaj zakon to su ova krivična djela u isključivoj nadležnosti Suda BiH.

Nadležnost entitetskih sudova i Brčko Distrikta je moguća samo ako su predmeti ratnih zločina bili u radu kod tih sudova prije stupanja na snagu KZ BiH, i oni će ih dovršiti ako je optužnica stala na pravnu snagu, a ako nije, onda ih Sud BiH može preuzeti po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranaka .

Kako se u Bosni i Hercegovini suđenja za ratne zločine odvijaju i na državnom i na entitetskom nivou, nametnuo se problem tumačenja vremenskog važenja zakona jer je očito da je nakon počinjenog krivičnog djela došlo do višekratnih izmjena zakona. Entitetski sudovi primjenjuju zakon koji je vrijedio u vrijeme izvršenja djela i po njemu se može izreći 15 (20) godina zatvora, a Sud BiH primjenjujući odredbu člana 4 – a Zakona o izmjenama i dopunama KZ BiH, sudi po novom KZ-BiH, po kojem se počinjocu može izreći kazna dugotrajnog zatvora do 45 godina.

Dileme

Sudovi u Republici Hrvatskoj i u Srbiji za ista krivična djela primjenjuju kazne do 20 godina, kao naši entitetski sudovi, pa ovakva situacija dovodi do nejednakosti počinilaca pred zakonom, do kršenja ljudskih prava, što može dovesti do češćeg bjejkstva osumnjičenih za ratne zločine iz BiH u susjedne zemlje.

Naime, član 4– a pomenutog zakona propisuje da načelo zakonitosti i načelo da se na počinjoca primjenjuje KZ koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja krivičnog djela, osim ako kasniji zakon nije blaži za počinjoca, NE UTIČE na suđenje ili KAŽNJAVANJE bilo koje osobe, za bilo koje činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema općim principima međunarodnog prava. Prema tumačenju sudija Odjela I Suda BiH, cilj ovog člana je da omogući primjenu novog KZ BiH koji propisuje nove oblike krivičnog djela ratnih zločina i novi oblik krivične odgovornosti, koji su poznati u međunarodnom pravu, a do sada nisu bili predviđeni domaćim zakonom.

U principu nema dileme da se na učinjoca primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, tj. vrijedi načelo neretroaktivnosti uz mogućnost retroaktivne primjene novog zakona ako je blaži za učinjoca. Takođe nema dileme ako novi zakon dekriminiše nešto što je po starom bilo krivično djelo.

Međutim, dileme i teškoće se javljaju kada je u pitanju tzv. sukcesija zakona, odnosno tumačenja koji je zakon blaži za učinjoca. Pri izboru povoljnijeg zakona ne vrši se upoređivanja starog i novog zakona teoretski, apstraktno, već se vrši upoređivanje starog i novog zakona u odnosu na postojeći, konkretni slučaj.

Pri razmatranju ovog značajnog pitanja treba uzeti u obzir da je potpisivanjem Dejtonskog sporazuma 1995. godine, u pravni poredak BiH inkorporirana EKLJP sa svojim Protokolima, među kojima je i Protokol broj 6 koji govori o smrtnoj kazni. U F BiH do 1998. godine važio je preuzeti KZ SFRJ, a na području RS važio je do 2000. godine, gdje je bila predviđena i smrtna kazna. Kada je stupio na snagu KZ F BiH i KZ RS, ni u jednom nije bila predviđena smrtna kazna, ali je u KZ F BiH predviđena kazna dugotrajnog zatvora u trajanju do 40 godina, a u KZ RS to je bila kazna doživotnog zatvora.

Postoji trostruka dilema kada je u pitanju tumačenje kada je prestala mogućnost izricanja smrte kazne: u Federaciji – da li je to bilo 1998. godine kada je donesen KZ F BiH, odnosno 2000. godine kada je

donijet KZ RS ili potpisivanjem Dejtonskog sporazuma (decembar 1995. godine).

Stav suda

Odjel I Suda BiH je iznio svoj pravni stav po ovom pitanju na nedavnoj konferenciji o procesuiranju ratnih zločina odražanoj u Sarajevu, pa ga ovom prilikom predstavljam:

„Postavlja se pitanje kada je zapravo prestala pravna mogućnost izricanja smrtne kazne u krivičnom zakonodavstvu BiH, da li je to na području Federacije bila 1998. g. kada je donijet Krivični zakon Federacije BiH, odnosno 2000.g. na području Republike Srpske kada je donijet Krivični zakon Republike Srpske ili je pak mogućnost izricanja smrtne kazne prestala zaključenjem, odnosno parafiranjem Dejtonskog sporazuma (14.decembar 1995.g.) ili ni tada. Pravilno rješavanje ovog pitanja u znatnoj mjeri olakšava rješavanje pitanja primjene blažeg zakona.

U vezi s tim ukazujemo na bitne međunarodne dokumente koji regulišu pitanja ukidanja smrtne kazne:

a) Drugi alternativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima čiji je cilj ukidanje smrtne kazne (prihvaćen i proglašen Rezolucijom Generalne skupštine 44/128 od 15. decembra 1989 g.)

Član 1.

1. Ni jednom licu koje potпадa pod jurisdikciju državne članice ovog Protokola ne može se izreći smrtna kazna.
2. Svaka država članica poduzet će sve potrebne mjere za ukidanje smrtne kazne u okviru njene jurisdikcije.

Član 2.

1. Nikakva rezerva nije dopuštena na ovaj Protokol izuzev one koja je izjavljena u vrijeme ratifikacije i pristupanja kojom se predviđa primjena smrtne kazne u vrijeme rata u slučaju presude za najteži zločin vojne prirode izvršen za vrijeme rata.
2. Država članica koja izjavi takvu rezervu u vrijeme ratifikacije ili pristupanja dostavlja Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda odgovarajuće propise svog unutrašnjeg zakonodavstva koji se primjenjuju u vrijeme rata.
3. Država članica koja je izjavila takvu rezervu obavještava Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda o svakom početku ili završetku ratnog stanja na njenoj teritoriji.

b. Protokol br. 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (Strazbur 28.april 1983.g.)

Član 1.

Smrtna kazna se ukida. Niko se ne može osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

Član 2.

Država može u svom zakonodavstvu da predviđa smrtnu kaznu za djelo izvršeno u doba rata ili neposredne ratne opasnosti; takva kazna primjeniče se samo u slučajevima predviđenim zakonom i u skladu sa njegovim odredbama. Država obavještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope o odgovarajućim odredbama tog zakona.

c. Protokol br. 13. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama potpuno je ukinuo smrtnu kaznu. Bosna i Hercegovina je 7. jula 2003.g. ratifikovala ovaj Protokol.

Aneks 1. Dejtonskog sporazuma sadrži dodatni sporazum o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini, među kojima se nalazi i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966.g. i njegovi alternativni protokoli iz 1996. i 1989.g.

Ustav Bosne i Hercegovine, koji čini sastavni dio Dejtonskog sporazuma (Aneks 4.) u stavu 2. člana 2. propisao je da pravo i slobode izloženi u Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i njeni protokoli primjenjivaće se direktno u Bosni i Hercegovini. Ovi dokumenti imajuće prednost nad svim ostalim zakonima.

Imajući u vidu odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, Vrhovni sud F BiH kao i Vrhovni sud Republike Srpske ranije su zauzeli stav da je potpisivanjem Dejtonskog sporazuma u BiH prestala mogućnost izricanja smrtne kazne. U skladu sa tim, počev od 15. decembra 1995.g., po njihovojo argumentaciji proizilazi da je najveća kazna koja se na području Federacije mogla izreći do donošenja Krivičnog zakona Federacije BiH (novembar 1998.g.), kazna zatvora od 15 odnosno 20 godina (ne postoji jedinstveni stav). Takođe i na području Republike Srpske do donošenja Krivičnog zakona Republike Srpske (oktobar 2000.g.) najveća kazna je bila kazna zatvora od 15 odnosno 20 godina (ne postoji jedinstveni stav), odnosno da je preuzeti Krivični zakon SFRJ, bez smrtne kazne, kao međuzakon, najblaži zakon.

Međutim, polazeći od gore citiranih međunarodnih dokumenata, opravdano je razmotriti da li je smrtna kazna, kao krivično-pravna sankcija, egzistirala u našem krivičnom zakonodavstvu i nakon zaključenja Dejtonskog sporazuma do donošenja novih krivičnih zakona entiteta koji nisu propisivali mogućnost izricanja smrтne kazne.

U cilju pravilnog rješavanja ovog pitanja ukazujemo na stav Doma za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu izražen u odlukama o meritumu u predmetu br. CH/96/30 – Sretko Damjanović protiv Federacije BiH i u predmetu br. CH/97/69 – Borislav Herak protiv Federacije BiH. Dom za ljudska prava BiH u ovim predmetima analizira odredbe Drugog dodatnog protokola na međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima sa aspekta mogućnosti izvršenja smrтne kazne, koja smrтna kazna je bila izrečena Sretku Damjanoviću i Borislavu Heraku. U ovim predmetima Dom za ljudska prava zaključuje da izvršenje smrтne kazne ne bi bilo u skladu sa Drugim dodatnim protokolom. Međutim, Dom za ljudska prava BiH ne analizira mogućnost izricanja smrтne kazne u navedenom periodu u odnosu na Drugi dodatni protokol.

U vezi sa ovim problemom treba imati u vidu činjenicu da je Drugi dodatni protokol sastavni dio Dejtonskog sporazuma koji je potpisana od strane predstavnika Republike BiH, predstavnika Federacije BiH i predstavnika Republike Srpske krajem 1995.g. i kojim sporazumom je uspostavljen mir na području Bosne i Hercegovine. Dakle, BiH nije potpisnica ovog dodatnog protokola na međunarodnom nivou kako to propisuju odredbe Drugog dodatnog protokola. S obzirom na činjenicu da je u periodu 1992. – 1995.g. na području BiH u primjeni bio preuzeti KZ SFRJ sa odredbama čl. 37 i 38 koji su propisivali mogućnost izricanja smrтne kazne, to je, de facto, ispunjen uslov iz člana 2. Drugog dodatnog protokola. Ovo iz razloga što u trenutku potpisivanja Dejtonskog sporazuma u zakonodavstvu BiH postoji smrтna kazna za najteže zločine izvršene za vrijeme rata, pa se može prihvati da u tom trenutku i postoji rezerva na ovaj protokol shodno čl. 2 Dodatnog protokola. Kako BiH u tom trenutku nije bila potpisnica Drugog dodatnog protokola na međunarodnom nivou, to dodatni proceduralni zahtjev koji propisuje slanje rezerve Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, nije ni primjenjiv.

Prihvatanjem ovakve argumentacije dā se zaključiti da čl. 2. Drugog dodatnog protokola nije smetnja za postojanje smrтne kazne u zakonodavstvu BiH u ovom periodu nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Uostalom, st. 2. člana 1. Drugog dodatnog protokola nalaže obavezu svakoj državi članici za poduzimanjem potrebnih mjera za ukidanje smrтne kazne u okviru njene jurisdikcije, što je i učinjeno donošenjem Krivičnog zakona Federacije BiH (1998.g.) i donošenjem Krivičnog zakona Republike Srpske (2000.g.) kada je i ukinuta smrтna kazna.

U pogledu Protokola br. 6. potrebno je istaći da je Dom za ljudska prava za BiH u predmetima Damjanović i Herak analizirao postojanje smrтne kazne na području BiH u ovom periodu i zaključio da je Federacija BiH prekršila svoje obaveze prema čl. 1. i čl. 2. Protokola br. 6 na Evropsku konvenciju. Pri tome Dom za ljudska prava za BiH nalazi da čl. 2. Protokola br. 6 sadrži brojne zahtjeve koji se moraju ispuniti prije nego što se izrekne smrтna kazna. Na prvom mjestu država koje se to tiče mora imati „odredbu u svom Zakonu za smrтnu kaznu.“ Drugo, takva zakonska odredba mora biti „u pogledu djela počinjenih u vrijeme rata ili neposredne ratne opasnosti“. Treće, smrтna kazna se mora „primjeniti samo u instancama utvrđenim zakonom i u skladu sa njegovim odredbama“. Pošto BiH nije potpisnica Konvencije na međunarodnom nivou, Dom za ljudska prava smatra da dodatni proceduralni zahtjev koji propisuje slanje relevantnog zakona Generalnom sekretaru Savjeta Evrope nije primjenjiv. U daljoj argumentaciji Doma za ljudska prava nalazi da prva dva kriterija su primjenjiva na djela počinjena u vrijeme „rata, oružanih sukoba ili okupacije“. Prima facie, Dom za ljudska prava smatra da ovako određenje može pokriti situacije o kojima se govori u čl. 2. Protokola. Međutim, Dom za ljudska prava nalazi da nije ispunjen treći uslov iz čl. 2. u pogledu preciziranja uvjeta u kojima se smrтna kazna primjenjuje smatrajući da odredbe preuzetog Krivičnog zakona SFRJ u dovoljnoj mjeri ne preciziraju neophodne uvjete u kojima se smrтna kazna primjenjuje.

Mislimo da ovakva argumentacija Doma za ljudska prava u pogledu neispunjavanja ovog kriterija nije prihvatljiva i reklo bi se da je rezultat nastojanja Doma za ljudska prava da se u konkretnom slučaju spriječi izvršenje smrтne kazne nad Sretkom Damjanovićem i Borislavom Herakom sa aspekta zaštite ljudskih prava i da ova argumentacija ne bi mogla biti prihvaćena u kontekstu razmatranja primjene blažeg zakona i ostvarivanja svrhe kažnjavanja i ostvarivanja pravde u procesuiranju predmeta ratnih zločina. Pažljivom analizom članova preuzetog KZ SFRJ koji reguliše pitanje smrтne kazne, da se zaključiti da ovaj zakon propisuje smrтnu kaznu za najozbiljnije slučajeve teških zločina koji su počinjeni u doba rata, oružanih sukoba ili okupacije, pa imajući u vidu odredbu čl. 41. preuzetog KZ SFRJ, koja reguliše opšta pravila odmjeravanja kazne, proizilazi da sudu stoji na raspolaganju mogućnost izricanja smrтne kazne samo za najdrastičnije slučajeve, za one radnje izvršenja koje su navedene u onim krivičnim djelima za koje zakonodavac propisuje mogućnost izricanja smrтne kazne. Prema tome, odredbe preuzetog Zakona sadrže dovoljno preciznosti u definiranju uvjeta u kojima se smrтna kazna primjenjuje i ove odredbe u dovoljnoj mjeri onemogućavaju sud da u svakom slučaju, za bilo koju od

ovih radnji, može izreći smrtnu kaznu. Ovim bi bio ispunjen uslov iz člana 2. o mogućnosti predviđanja smrтne kazne u krivičnom zakonodavstvu BiH u periodu od 1995. do 1998. godine (na području Federacije BiH) odnosno do 2000. godine na području Republike Srpske.

Civilizacijske vrednosti

U prilog ovakvog zaključka je odredba člana 393. KZ FBiH iz 1998. godine koja glasi:

„Pravnosnažno izrečena smrtna kazna do dana stupanja na snagu ovog zakona postaje kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od četrdeset godina“. Analognu odredbu sadrži i član 451. KZ RS iz 2000. godine, s tim što pravnosnažno izrečena smrtna kazna postaje kazna doživotnog zatvora. Dakle, zakonodavac pravosnažno izrečene smrтne kazne ne zamjenjuje kaznom zatvora od 20 godina, odnosno 15 godina, što bi bilo logičnije ako bi se prihvatio stav Vrhovnih sudova entiteta, da je smrtna kazna ukinuta potpisivanjem Dejtonskog sporazuma.

Suđenje ili kažnjavanje za krivično djelo prema općim načelima međunarodnog prava

Član 4.a)

Članovi 3. i 4. ovog zakona ne sprečavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je učinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu s općim načelima međunarodnog prava.

Odredba ovog člana uvedena je Zakonom o izmjenama i dopunama KZ BiH od 29.12.2004. godine („Službeni glasnik BiH“, br. 61/04.).

Treba podsjetiti da pozivanje na „opšte prihvaćena pravila“ međunarodnog prava, odnosno prihvatanje univerzalističke konцепцијe, u našem krivičnom zakonodavstvu na određeni način datira još iz KZ SFRJ od 1997. godine, kada je u vezi sa univerzalnim principom ugrađena norma (čl. 108. st. 4.) prema kojoj se krivično gonjenje stranca moglo preduzeti (tada po odobrenju saveznog javnog tužioca) bez obzira na zakon zemlje u kojoj je djelo učinjeno, ako je u pitanju djelo koje je u vrijeme kada je izvršeno smatrano krivičnim djelom prema opštim pravnim načelima priznatim od strane međunarodne zajednice. Isto rješenje su zadržale i sve nekadašnje jugoslovenske republike, što predstavlja potvrdu supremacije međunarodnog nad nacionalnim krivičnim zakonodavstvom, dakle, ne samo međunarodnih konvencija već i „opštih pravnih načela“.

Pored toga, gotovo sve tzv. tranzicijske zemlje su prihvatile rješenje prema kojem je predviđena neposredna primjena, pa čak i primat međunarodnog prava. Takvu odredbu sadrži i Ustav BiH u čl. 2/II.

Pored toga, već je naglašeno da ovo nije ni potpuna novina u našem krivičnom zakonodavstvu, jer ga je predviđao kako raniji, tako i sadašnji zakon. Stoga neki autori u ovoj odredbi i vide osnovu za tumačenje prema kome domaći sud može da odlučuje na osnovu takvih pravila i o odnosu na djela izvršena na domaćoj teritoriji i kada one nisu sadržane u ratifikovanoj međunarodnoj konvenciji, prema opštem pravnom principu da ne može nešto da važi u jednom (ako je djelo izvršeno u inostranstvu), a da ne važi u drugom slučaju (ako je djelo izvršeno na domaćoj teritoriji).

Prema tome, odredba iz čl. 4a) omogućava izuzetno odstupanje od principa iz čl. 3. i 4. i omogućava kažnjavanje za one postupke koji predstavljaju krivična djela prema međunarodnom pravu, odnosno koja predstavljaju kršenje normi i pravila tipa zabrana, a koje imaju opštu podršku od svih naroda, koje su opštег značaja, odnosno koje se smatraju ili koje predstavljaju univerzalne civilizacijske tekovine savremenog krivičnog prava.

To znači da se države u oblikovanju svog nacionalnog krivičnog zakonodavstva moraju pridržavati normi i pravnih standarda koji predstavljaju opšteprihvaćena pravila savremenog krivičnog prava, pravila koja predstavljaju civilizacijske vrijednosti, dio opštег pravnog nasljedstva civilizovanih naroda. Na taj način se ograničava arbiternost nacionalnih zakonodavaca u kreiranju unutrašnjih krivičnopravnih rješenja, kako onih koja se odnose na opšte institucije krivičnog prava, tako i u odnosu na pojedine inkriminacije ili skupine inkriminacija (up. Babić, Komentar, 2000., str. 33., 34.).

Iz iznesenog proizilazi da jedno lice može krivično odgovarati, odnosno biti kažnjeno za djela koja predstavljaju kršenje navedenih zabrana, kao što su genocid, ratni zločini i sl., čak i onda kada oni izuzetno nisu bili predviđeni kao takva krivična djela u nacionalnom odnosno unutrašnjem krivičnom zakonodavstvu u vrijeme kada su bila učinjena.

Na ovom postulatu se i bazira odredba iz čl. 4a), a što je zapravo norma koja je statuirana, kako je naglašeno, u najznačajnijim međunarodnim dokumentima (čl. 11(2) Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, čl. 7(2) EKLJP, te čl. 14(1) MPGPP).

Međunarodno humanitarno pravo predstavlja veoma obimnu i složenu pravnu materiju. Sudska praksa

međunarodnog humanitarnog prava razvijena je na sudovima pojedinih država, na međunarodnim sudovima, kao što je Međunarodni vojni sud u Nurnbergu i odnedavno Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju u Den Hague, na koju će se svakako oslanjati i sudovi u BiH.

Odredba člana 4-a BiH ne tretira samo suđenje za ovu vrstu krivičnih djela, nego i kažnjavanje, pa se tako i kažnjavanje učinilaca krivičnih djela ratnog zločina ne uslovjava primjenom odredbe člana 3. i 4. Krivičnog zakona BiH.

Odjel za ratne zločine Suda BiH, a vezano za kažnjavanje za krivična djela ratnog zločina, svoj stav je izrazio u prvoj pravnosnažnoj presudi na način da je u punoj mjeri primjenio Krivični zakon Bosne i Hercegovine. Argumentacija za ovakav stav je dobrim dijelom već iznijeta, ali naglašavamo i slijedeće: Član 3. i 4. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine kojima se propisuje načelo zakonitosti i načelo primjene blažeg zakona, sukladni su odredbi člana 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima koja ima prednost na svim ostalim zakonima u BiH, a u skladu sa članom 2.2. Ustava BiH. Međutim, druga rečenica stava 1. člana 7. Evropske konvencije zabranjuje izricanje teže kazne od one koja je bila primjenjiva u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

To znači da Evropska konvencija u navedenoj odredbi propisuje zabranu izricanja teže kazne, a ne utvrđuje obaveznu primjenu blažeg zakona u odnosu na kaznu koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Kako odredba člana 4-a KZ BiH propisuje da članovi 3. i 4. KZ BiH ne spriječavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica za činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je učinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava, to je u cijelosti, u krivično pravni sistem BiH preuzeta odredba člana 7. stav 2. Evropske konvencije i time omogućeno izuzetno odstupanje od principa iz člana 4. KZ BiH.

I praksa Evropskog suda za ljudska prava (predmet Naletilić protiv Hrvatske Br. 51891/99), naglašava primjenjivost odredbe stava 2. prije nego stava 1. člana 7. Evropske konvencije, što takođe opravdava primjenu člana 4-a KZ BiH. Evropski sud ukazuje na dva elementa retroaktivne primjene krivičnih zakona: predvidivost i dostupnost krivičnog zakona. Van svake sumnje je da su počinitelji u vrijeme rata, u razdoblju od 1992. do 1995. godine znali da su zločini koje su počinili bili kriminalizirani barem prema međunarodnom pravu, pa je i njihovo kasnije gonjenje predvidivo, a tako su, zasigurno, i znali da najteži zločini moraju biti kažnjeni i najtežim sankcijama. Evropski sud je prepostavio da „ako je bilo poznato djelo, poznata je bila i maksimalna kazna“.

Sud je imao u vidu i praksu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) kao i obaveze koje je država Bosna i Hercegovina, a time i Sud BiH preuzeo u procesuiranju predmeta ratnog zločina koje MKSJ prenosi na Sud BiH po pravilu 11 BIS.

I konačno, ono što se ne smije izgubiti iz vida – opšta svrha kažnjavanja. Zaprijećene i izrečene kazne treba da odražavaju težinu i ozbiljnost zločina i moraju biti takve da osiguravaju adekvatno kažnjavanje učinilaca, te osiguraju djelotvoran pravni lijek za društvo i pojedince čija su prava bila povrijeđena počinjenjem konkretnih krivičnih djela, imajući u vidu težinu krivičnih djela i nastale posljedice, a prije svega glavni cilj, postizanje pravde kao univerzalnog principa.“